

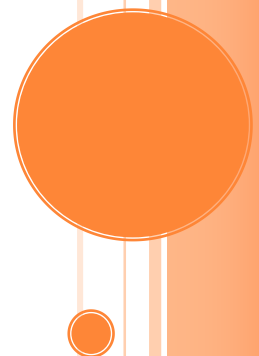
LLEVADORES DE PALAMÓS

Del segle XVI al segle XX

Presentem una relació de les llevadores palamosines localitzades als arxius eclesiàstics, municipals, i també per haver-les conegut personalment i entrevistat. Es poden consultar cròniques més extenses que van ser publicades a la Revista del Baix Empordà per Rosa M. Masana als números 16 (2007), 26 (2009) i 38 (2012).

Rosa M. Masana Ribas

Llevadores Palamós, (s. XVI al XX)

Segle XVI

FRANCINA SICARDS 'SICARDA' (PALAMÓS,1559).

De la Francina només sabem que va morir el dia 6 de novembre de l'any 1559 i segons els registres del Llibre número 1 d'òbits de la parròquia de Palamós veïem que Francina Sicarda consta com a "lavanera". Es considera que el seu marit es deia Sicards motiu pel que va rebre el sobrenom de Sicarda.¹

Segle XVII. ²

MARIA OLIVER MAURI.

Va néixer l'any 1618, estava casada amb en Marc Lloret per això també era anomenada Maria Lloreta. Al Llibre d'òbits número 4 de la parròquia de Sant Joan de Palamós consta que exercia de "llavadora", era vídua i va morir a Palamós el dia 8 de setembre de l'any 1689 als 71 anys.

CECILIA SANS CANER.

Va néixer l'any 1653, es va casar amb Joan Simon Vernès, pescador d'ofici. Va morir jove l'any 1686, als 33 anys.

MARIA VIDAL MONT.

Va néixer l'any 1659, es va casar amb Salvador Vila Guàrdies i va morir l'any 1731, als 72 anys.

Segle XVIII

MARIÀNQELA RODRIGUEZ MIR.

Es va casar l'any 1716 amb l'Agustí Mascort Vilaró i el matrimoni tingué dues filles, Gertrudis i Mariana, les quals més tard seguirien l'ofici de la seva mare. Va morir l'any 1768.

¹ Dades ofertes per l'historiador palamosí Pere Trijueque Fonolleras.

² Dels segles XVII i XVIII les dades s'han obtingut dels llibres de la Matricula Industrial i de Comerç de Palamós (Arxiu Municipal de Palamós).

GERTRUDIS MASCORT RODRÍGUEZ.

Era, com s'ha vist, filla de la Gertrudis, va néixer a Palamós l'any 1719, es va casar amb Joan Matas Botet i tingueren sis fills. Possiblement era una dona forta i saludable perquè va morir l'any 1811 als 92 anys. Degut a que tots els seus fills van ser homes, els seus coneixements obstètrics els va transmetre a la seva jove Maria, casada amb el seu fill Jeroni.

MARIA GORGOLL ROCA.

Va néixer a Palamós l'any 1744, es va casar amb Jeroni Matas, fill de la llevadora Gertrudis Mascort, i exercia de llevadora. No ens consta que tinguessin fills.

CATALINA BATLLE AVELLÍ.

Va néixer a Palamós l'any 1768, estava casada amb Joan Picaperas Sala, mariner d'ofici. El matrimoni tingué primerament trigèmins, els quals van morir en néixer, i després quatre fills més entre els quals una filla, l'Eulàlia, que també es va especialitzar en l'art de llevar criatures. Va morir l'any 1852 a l'edat de 84 anys.

Segle XIX.³

EULALIA PICAPERES BATLLE.

Va néixer l'any 1803, era filla d'en Joan i de la llevadora Catalina Batlle que segurament va ser qui li va ensenyar l'ofici. Es va casar amb en Joaquim Matas Moxó, nét de la llevadora Gertrudis Mascort.

ELISA MATAS PICAPERAS.

Va néixer a Palamós l'any 1845, era filla d'en Joaquim Matas i de la llevadora Eulàlia Picaperas qui també possiblement va ser ella qui l'ensenyà l'ofici. Es va casar amb en Gaspar Miró Alrich i va morir l'any 1916 a l'edat de 67 anys.

CATALINA PICAPERAS.

Consta que l'any 1845 va pagar impostos per exercir la professió amb el

³ Les dades del segle XIX s'han obtingut dels llibres de la Matricula Industrial i de Comerç de Palamós (Arxiu Municipal de Palamós).

qualificatiu de "comadre de parir", per un import de 38,4 "reales de vellón". En aquesta època Palamós tenia 428 veïns. Exercia conjuntament amb la col·lega Antonia Torreyas.

ANTONIA TORREYAS.

Consta inscrita a la matrícula industrial de l'any 1846 amb el qualificatiu de "comadre de parir".

LIDUVINA MARTÍ FEXAS.

Va néixer a Celrà el 7 de febrer de 1873, era filla de Benet Martí i Teresa Fexas Bosch. L' any 1910 vivia al carrer Molins núm. 11 amb la seva mare de 70 anys, un nebot de 13 anys i un altre jove de 10 anys, no familiar. Va exercir a Palamós des de l'any 1938 fins el 1951.

FRANCISCA COMA MOLINS ⁴

Va néixer el dia 11 de gener de l'any 1896 a Camprodon i era filla de Silvestre i Anna. Va venir a viure a Palamós a l'edat de 23 anys, es va casar l'any 1923 i van viure al carrer Cervantes número 37. A partir de llavors va ser coneguda com a Paquita Català, perquè va rebre el cognom del seu marit.

Pagà impostos a l'Ajuntament des de l'any 1928 al 1953. Tenia una filla que vivia a una altre població, va enviduar a l'edat de 51 anys i de més gran va anar a viure amb la seva filla.

Francisca Coma als anys trenta aproximadament.

⁴ Dades ofertes per Pere Trujueque

SEGLE XX.⁵

MARÍA ROSA MOLINER BALTÀ

MARIA ROSA MOLINER (CEDIDA ELLA)

VIDA FAMILIAR

Maria Rosa va néixer a Vilafranca del Penedès, el 2 d'agost de 1922. Va estudiar el batxillerat a l'Institut Milà i Fontanals de Vilafranca, i també va fer el Servei Social que llavors era obligatori. L'any 1952 es va casar amb en Benet Morera Mansió, professor de l'Institut de Sant Feliu de Guíxols i catedràtic de Llengua i Literatura a Palafrugell. Van tenir dos nois, en Benet i en Joan.

La seva principal afecció va ser la música i sempre que podia tocava el piano.

ESTUDIS I TREBALL

L'any 1941 es va matricular a l'Hospital Clínic de Barcelona per estudiar la carrera de Practicant i de Llevadora i l'any 1945 quan Palamós tenia uns 10.000 habitants va treballar a la consulta de la llevadora Paquita Català, que tenia uns 55 anys i disposava de molta experiència professional.

Quan l'any 1947 es varen implantar les especialitats a la Seguretat Social, va sol·licitar una plaça de llevadora interina a Palamós i a la dècada dels anys seixanta es va presentar a oposicions per obtenir una plaça d'Assistència pública domiciliària (APD). Les concursants varen haver d'anar tres vegades a Madrid a examinar-se i la Maria Rosa i va anar junt amb la Maria Noguera, llevadora de Palafrugell.

Per fer els domicilis es desplaçava amb una bicicleta, méas endavant amb una *Mobylette* i finalment va tornar anar a peu.

Quan va fer 65 anys, l'any 1987 es va jubilar.

⁵ Entrevistes personals fetes per Rosa M. Masana a Ma.Rosa Moliner i Matilde Ribas revista Baix Empordà núm. 26 , pàgines, 123 a 125.

MATILDE RIBAS PEIX

Matilde Ribas (Cedida ella)

VIDA FAMILIAR

Matilde va néixer a Borrassà el 4 d'agost de l'any 1929. De petita va anar a la escola Cor de Maria i el batxillerat el va fer a l'Institut de Figueres.

Es va casar l'any 1958 amb Jordi Morera Buixeda, quan tenia 28 anys i el matrimoni tingué dos fills, la Rosa i en Pere (EPD).

A causa d'un accident es va jubilar abans dels 65 i si bé eren socis de "Socorros Mutuos", la empresa va tancar i no va correspondre en el moment de la jubilació, també degut a que no tenia cotitzats els suficients anys a la Seguretat Social es va quedar sense rebre cap pensió.

ESTUDIS I TREBALL

Va cursar els estudis d'ATS (Ajudant Tècnic Sanitari) i de Matrona a l'Hospital Clínic de Barcelona. Els matins feia pràctiques a la sala de Maternitat i a les tardes treballava al servei de Transfusions del doctor Garcia Valdecasas, al mateix hospital Clínic.

En acabar la carrera va treballar a la clínica la Salut de Figueres i més endavant es va traslladar a Palamós per treballar de llevadora a la consulta de la Paquita Català. Posteriorment va anar a la Clínica Baix Empordà de Palamós, entitat que estava situada a Can Flaqueta, una casa que tenien llogada un grup de metges i va treballar amb els doctors Riera, Garcia del Amo, Julià i Sabrià, En aquesta clínica hi havia hagut monges que després van anar a l'Hospital de la vila . Més endavant va treballar a la Seguretat Social coincidint juntes amb Rosa Moliner que a més són parentes. La seva àrea d'actuació professional incloïa Vall-llobrega, Mont-ras, Sant Daniel,

Sant Antoni de Calonge i es traslladava primer a peu, després amb bicicleta i també amb una motocicleta marca Rieju.

MARGARITA ADROHER BURGAS.⁶

Margarita Adroher (Cedida per ella)

VIDA FAMILIAR

Va néixer a cal Marcial de Besalú -La Garrotxa- el dia 26 de setembre de l'any 1935. Es va casar amb Josep M. Ribas Poch, fill del veterinari de Pals Jacint Ribas i varen tenir un fill i una filla.

ESTUDIS I TREBALL.

Influenciada per Dolors Mateu , llevadora de Besalú, va estudiar primerament per Practicant l'any 1955 i un any després va fer els estudis de llevadora a la Maternitat de Barcelona, on hi tingué de professorl doctor Manuel Uzandizaga que és autor de diversos llibres acadèmics.

Ha exercit de llevadora privada i oficial per haver obtingut una plaça a la Seguretat Social primer amb destí a Calonge i després a Palamós. Per anar a visitar les parteres a domicili es traslladava amb una moto marca Mobylette, fins que es va comprar un cotxe Seat 850.

⁶ Rosa M. Masana. Margarita Adroher, 45 anys d'exercici professional a Palamós . Revista del Baix Empordà núm.16, pags. 47 a 53.

Margarita disposa d'una trajectòria professional de 45 anys i en el decurs d'aquest temps l'hi ha succeït diverses coses, fent que disposi d'un ampli anecdotari i fets entranyables per explicar.